

todellisuudessa ovat. Paljon ehdin näkemään täällä kurjuuttakin jos ulkonaista loistoakin.

31 p:nä heinäkuuta jätin tämän mieleeni painuneen, muistorikkaan tosivenäläisen kaupungin.

Mitro.

Miikkali Perttunen,

Vienan-Karjalan runolaulaja.

Kirj. Kuros-Aatu.

Samoillessani tänä kesänä veljien vieraana Väinön purren veistämöllä Vienan-Karjalassa, jouduin matkoillani m. m. Vuokkiniemen ja Latvajärven kyliin. Kun liikuin Arhipan laulajasuvun elospaikoilla, halusin saada tietoja Miikkali Perttusesta, Kalevalan laulajan Arhipan pojasta.

Ensiksi tahdoin tietää Miikkalin synnyinvuoden semminkin, kun en ennen ollut havainnut kenenkään hänen synnyinvuottansa määränneen. Sitä varten sunnuntaina viime kesäkuun 16 p:nä menin kirkonmenojen loputtua Vuokkiniemen kirkkoon saadakseni kirkonkirjoista Miikkalin synnyin vuoden. Miksi en tässä tarkoituksessa kääntynyt Latvajärven kirkossa löytyvään arkistoon, vaikka Miikkali syntyi ja hänen sukunsa elää Latvajärvessä, oli siihen syynä se, että nykyinen Latvajärven kylä kirkkoineen on lohkaistu Vuokkiniemestä eri kirkkokunnaksi ja niin muodoin Latvajärven asukkaita koskevat vanhimmat kirkonkirjat ovat säilytettävänä Vuokkiniemen kirkossa.

Kun ennemmin olin saanut tietää (vert. Karjalaisten Pakinoita N:o 1 (näytenumero 2) vuodelta 1906), että Miikkalin olisi pitänyt vanhojen ihmisten muistin mukaan syntyä noin 1805 eli 1806 vuosina, etsin näiden vuosien kirkonkirjoista haluamaani tietoa. Sitä en kumminkaan löytänyt, vaikka kirkonkirjat mainituilta vuosilta olivat tallessa. Katselin myös kirkonkirjoja syntyneistä seuraavilta vuosilta pitkän matkaa, mutta mitään ei niissä Miikkalista mainittu.

Vaikka Vuokkiniemen ränsistyneet ja huonosti hoidetut vanhimmat kirkonkirjat alkavat vuodelta 1777, ei vuosilta 1813, 1814 ja 1815 löytynyt mitään kirjoja syntyneistä, vaan ovat tältä ajalta kirjat hävinneet.

Silloin onnistuin löytämään kirkonarkistosta kirjan nimeltä: „Duhownaja rospis“ vuodelta 1845, Arkangelin pyhän konsistorion laatiman, johon hengelliseen kirjoitukseen merkitään niiden nimet, jotka käyvät ehtoollisella ja tekevät ripinsä. Tähän kirjaan eri sarakkeeseen merkitään myös ikä, joka henkilöllä silloin on, kun hän ehtoollisella käy. Niinpä nyt tässä kirjassa vuodelta 1845 oli merkitty: „Mihail Arhipoff on käynyt Herran ehtoollisella ja tehnyt synnintunnustuksensa“ ja sarakkeessa „ikä“ oli luku 30. Siis tänä vuotena oli Miikka 30 vuoden vanha. Kun nyt vuodesta 1845 vähennetään 30 jää 1815.

Tähän en kumminkaan vielä tyytynyt, vaan aloin etsiä muita mahdollisesti löytyviä „Duhownaja rospis“-kirjoja ja löysinkin taas samanlaisen vuodelta 1847. Tämän kirjan ikä-sareke osotti, että Mihail Arhipoff oli käynyt ripillä 32 vuoden vanhana; ja kun taas vähennämme vuodesta 1847 32, niin jää 1815. Kuten siis nämät kaksi kirjaa todistavat on Miikkali Perttunen syntynyt 1815. Hauskuuden vuoksi koetin vielä hakea toisia „Duhownaja rospis“-kirjoituksia, ja löysinkin vielä kolmannen, vuodelta 1857. Tänä vuonna oli Miikkali ollut 42 vuoden vanha, käydessään Herran ehtoollisella maaliskuun isona paastona. Taas vähentämällä iän vuodesta 1857, jää synnyinvuodeksi 1815.

Sarakkeessa „muistutuksia“ (1857) oli Miikkalin kohdalla: „ei ollut 2 vuoteen käynyt Herran ehtoollisella, eikä 5 vuoteen tehnyt synnintunnustustakaan“.

Vuotena 1847 oli samassa sarakkeessa samasta syystä muistutus. Niin oli Miikkali ollut 6 vuotta Herran ehtoollisella käymättä ja myös papille syntejään tunnustamatta. Tämä selittää sen, että Miikkali oli staroveri.

Miikkali oli naimisissa Fofana Savinovan tyttären Belagejan kanssa.

Muutamasta kirkon kirjasta, johon

merkitään ne, jotka avioliittoon aikovat, suomensin sen kohdan, jossa Miihkalin ja Belagejan aikomus avioliittoon menostaan tarkoin esitetään. Niin hauskaa kuin olisikin tuo naimakirja julkaista, ei näiden rivien rajoitettu tila tällä kertaa sitä myönnä. — Vihkiminen toimitettiin Vuokkiniemen kirkossa 18 p:nä elokuuta 1840.

Miihkalin syntymävuoden kuukaudesta ja päivästä en onnistunut saamaan tietoa, josko tuota lienee koskaan kirjoihin merkittykään. Jos oletamme kuten Vienan-Karjalassa on tapana, että pojalle annetaan nimi sen tai niiden päivien mukaan, jotka synnyinpäivälle sattuvat, niin Miihkali olisi syntynyt lokakuun 1 päivän ja marraskuun 8 päivän tienoissa tai marraskuun 22 p:nä.

Miihkali kuoli syyskuun 3 päivänä 1899 ja haudattiin saman kuun 6 päivänä. Nämät tiedot ovat saadut Latvajärven kirkonkirjoista. Kuoleman aiheuttajaksi on merkitty: „vanhuuden tähden“.

Miihkalin synnyin paikka ja kotitalo oli ensin Latvajärven kirkonkylässä. Mutta tämä talo paloi ja joutui kylän yhteiseksi. Silloin Miihkalin poika Petri rakensi uuden talon erääseen Latvajärven saareen nimeltä Suursaari, aivan lähelle kirkonkylää; ja tällä saarella kuoli Miihkael poikansa Petrin tuvan penkille.

Miihkalilla oli 6 lasta: *Ossippa* (Joosef), elää pikkukauppiaina Pietarin ympäristössä. *Petri*, elä talollisena mainitulla Latvajärven saarella. *Huotari*, on väynä Pahkaman vaarassa Kivijärvellä. *Outi* (tytär), on naimisissa Nihvon Ontolla. *Tatjana* (tytär), kuollut. *Muaria* (tytär), on naimisissa Latvajärvellä Alasen Vaselilla.

Terveenä ollessaan miehuutensa päivinä muokkaili Miihkali nahkoja ja ompeli kyläläisille turkkeja. Koskaan ei hän käynyt kaupalla eikä laukkuu kantanut. Yhden kerran elämässään teki hän matkan Ouluun. Silloinkaan ei hän liikkunut omilla asioillaan, vaan oli soutumiehenä Parva Jaakolla, kun tämä kävi jauhun ostolla Oulussa. Miihkali oli raitis. Viinaa ei hän maistanut koskaan. Yhden ainoan kerran joi hän kahvia ja silloinkin yhden kupin uolla Parva Jaakon jauhun ostomatalla.

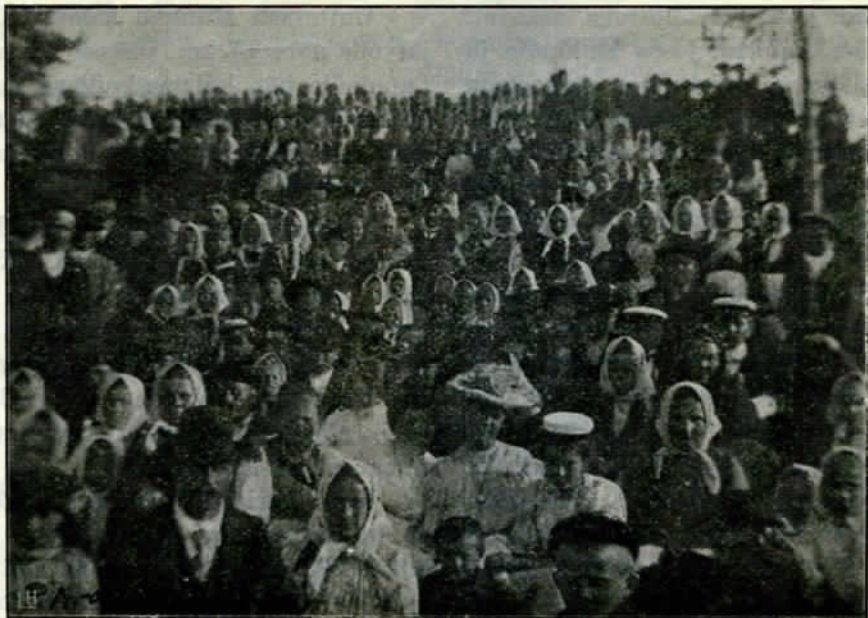
Utterasti Miihkali kalasteli Lapukajärvellä noin 15 km. päässä Latvajärvestä. Lapukalla hän kalamatkoillaan ensin lauloi. Miihkalilla oli itsellään koko nuotta. Kooltaan oli Miihkali pieni mies ja ruumiiltaan heikko.

Loppu-ikänsä kokonaista 38 pitkää vuotta, oli Miihkali sokeana. Kun silmiä ensin alkoi pakottaa tuli niihin pian jää. Ensin meni näkö vasemmasta silmästä, joka vuoti kokonaan pois. Vasemman silmän vuotoa kesti vuoden ajan ja kun vasen silmä näin oli mennyt tuli toisena syksynä toinen silmä sokeaksi.

Kun Petri-poika oli perin köyhä mies, ei tullut erittäin hommatuksi parempaa hoitoa Miihkalille ja mistäpä sitä olisi saanutkaan; ei ollut varoja siihen ja niin täytyi Miihkalin sokeanakin ollessaan käydä leipäänsä hankkimassa elääkseen. Apua ei hän ilmaiseksi pyytänyt. Niinpä hän jauhoi kylissä käsikivillä rukiita ja ohria. Väliin huonon vuoden sattuessaa jauhoi hän petäjän kuorta. Palkakseen sai petäjänkuori jauheita. Pyörittäessään käsikiviä lauleli vielä Miihkali, lauloi syntyjä syviä, ja mielellään niitä kuunneltiin. Kun muistissa oli vielä nahkojen muokkaamistaito valoisilta päiviltä, osasi Miihkali vielä sokeanakin ollessaan niitä muokata. Toisin ajoin hän taas hakkaili havuja, kutoi harva-verkkoa ja kiskoi päreitä. Näin täytyi Perttus-paran utterasti einettänsä etsiä silloinkin kun henkevää sielua painoi pimeyden surkeat päivät. Siitäpä seurasi että ruumis riutui. Kuolemansa edellisena kesänä kävivät Miihkalin voimat niin huonoksi, ettei enää liikkumaan päässyt. Miniänsä Outi, Petrin vaimo, kantoi Miihkalia saunaan, sillä kylpeä halusi Miihkali utterasti. Kylpy vaikutti niin, että saunan perästä tuntui „olo paremmalta“.

Mutta eipä voitu enää laulajaa saunaanakaan kantaa, eikä niin utterasti kylvettä kun Miihkali halusi. Silloin kylvettiin tuvassa. Toinen valeli lämpöstä vettä Miihkalin selkään, ja toinen lämpimällä vastalla kylvetti. Miihkali luuli olevansa saunassa ja sanoi: „älkää panko äijää löyly!“

Kun vihdoinkin näytti kuolema vaivauttavan ja lopun tekevän riutuneesta ruu-

Kuva kansanjuhlista Vienan Karjalassa.

miistä, arvelivat muutamat yksinkertaiset kyläläiset, että Miihkali „lähtönsä edellä laulaa uudestaan kaikki laulunsa“. Kun Miihkali oli laulanut „neljää luotua Väinämöisestä“ ja „paljo Lemminkäisestä“ ja siten tehnyt „riähkää“ perin paljon, niin pelättiin sitä kohtausta, joka hengen lähdöllä sattuu. Uteliaisuus oli suuri, mutta siinä erehdyttiin. „Rauhallisesti niinkuin unehen nukkui ilta-myöhällä. Moniahan kerran nyökäytti päätään.“ Siihen Petrin tuvan penkille laulaja väsyi. Siihen kallistui Kalevan kansan laulaja. Siihen nukkui kansansa valio. Siihen Miihkali Perttunen, Arhipan poika, jolta jäi hengen toukoa, runoja enemmän kuin keltään muulta Vienan-Karjalan laulajalta, uupui.

Tuntevatko veljet Vienan-Karjalassa ja Suomen niemellä, sieltä ja täältä ja joka paikassa missä Kalevan kansaa lieneekään, suuren laulajan äänen?

Kun Suursaaresta Petrin talosta, vähän matkaa soudetaan Huuhtisaaren ohi, on Kalmosaaresta Latvajärveläisten hautausmaa. Kuljettuani 45 askelta rannasta kalmistoon, johtui askeleeni Miihkalin hau-

dalle. Kuusten ja koivujen keskellä on aukko metsässä ja siinä Miihkalin hautakumpu. Hautakummun eroittaa selvästi vielä, sillä se on sen verran ylempänä ympäristön maasta. Kummulla kukkivat mustikat ja puolukat. Pari lautaa on ollut haudan peiteenä, vaan nyt ne ovat jo lahonneet. Kummulla on puuristi, jota kattaa jyrkästi laudat. Vielä tuuli leuhuttaa neljää riippuvaa nauhaa ristillä, jotka aikoinaan ovat olleet valkoiset. Kummun reunalla on sammalen peitossa vanha reen aisa, jolla Miihkalin maallinen maja rannasta hautaan kannettiin. Miihkalin oikealla puolella on vaimonsa Belagejan kumpu. Miihkalin hautaristissä on Miihkalin puumerkki leikattu: X

Hautajaisissa Miihkalin miniä Mari, Huotarin vaimo, antoi viidelle vaimolle 15 kopeekkaa kullekin, että „akat itettiin“. Ja niin viisi akkaa itkivät Miihkalin haudalla kun laulaja kätettiin kepeisiin multiin sadun ja laulelon maahan — Karjalan kumpuun. Niinikään antoi Mari 50 kopeekkaa arkun tekijöille ja niitä oli 3 miestä.

Kun Suom. Kirjall. Seura antoi eläimen apua Miihkalille, jota apua ei kuitenkaan keskeytyksen tähden parina vuotena tullut — kuten kerrottiin — lauloi siitä Miih-

kali kiitollisena „Helsingin herroille“ runon, jossa toivoo kaikkea hyvää.

Runo kuuluu:

„Venähellä veikko syntyi,
Poika kasvoi Karjalassa,
Pitäjässä Vuokkiniemen,
Latvajärvestä kotoisin,
Pieni mies on Perttulasta.

Se lauloi hyvästi laulut,
Virret oikein osasi,
Helsingin herroille hyville,
Kuultamoilla kultaisilla,
Helsingin on hyvät herrat
Tuot' on tuumoa tuumoa,
Tuumoa tuhat on miestä,
Sanovi satoa monta:
Laitoit lahjat laulajalle
Sanomat sanasepälle.

Sokia ajatteloo,
Illoin aamuin arveloo
Kerran keskipäivälläkin:
— Auttoa hyvä Jumala
Helsingin herroja hyviä,
Varjele vakainen luoja —
Kaitse kaunoinen Jumala
Soti pellon sorrannassa
Noissa tappu tanterissa
Miesten miekkojen nenissä.
— Kaitse kaunoinen Jumala
Kapehista vaino varsan,
Jott' ei heitä lyyjy löisi,
Rautapalli paiskoais.
— Antoa hyvä Jumala
Helsingin herrojen hyvien
Juosta laivat lastinensa
Kohti porvarin kotia
Kauppamiehen kartanoa!“

ten kukuntaa tuolta Väinön purren veistämöltä. Ehkäpä heräisi heimoushenki ja lujittuis kallis kansallistunto.

Saarijärven saloilla, 13 syksyistä, 1907.

Puhkaistava valta- suoni.

Kun rautatieverkkomme täydentämiseksi vihdoin Pohjankin kylmille perille suunnittelemme uusia ratoja aikoinaan syntyneiden liikkeiden helpottamiseksi, muistuu mieleen vanha Karjalan ja Kainuun välinen valtatie, joka jos mikään on ollut Pohjanmaan mahtavin.

Aina pakanuuden päivistä pitäin, halki historiamme valaisemain vuosisatojen on tuo Pohjanlahden ja Vienanmeren välinen taipale, joka hartioillaan kantaa Skandinaavian ja Turjanmaan saarentoa, ollut luonnollisena lakkaamatta koskiveneitä kuljettavana kauppaticinä mainittujen Idän ja Lännän valtameristä toisiaan tavoittelevain lahdelmain välillä.

Eräs kesäinen matkue, menossa Vienan Karjalaan.

Ainoa jäännös Miihkalin maallista omaisuudesta, joka oli vielä jäljellä, oli vaskinen kaksi-osainen pyhimyskuva „ikona“, jonka edessä Miihkali risti. „Ikonan“ lahjoitti Petri minulle. Kaihoten jätin Petrin tuvan, Miihkalin elospaikan. — Jos lukijani satut samoilemaan Karjalan mailla, niin poimi k u l t a k ä k ö i s-